

ARAPÇA ve İNGİLİZCE EDİLGEN YAPILARIN KARŞITSAL ÇÖZÜMLEMESİ

Dr. A. Erkam SELVİ

Bu çalışma, A. Erkam SELVİ tarafından Prof. Dr. Ömer ACAR'ın danışmanlığında 2021 yılında yapılan "*Arapça ve İngilizcedeki Edilgen Yapıların Karşıtsal Çözümlemesi*" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

FCR YAYIN LTD.
Genel Yayın No | General Publication Number: 1755
FCR Sertifika no | Certificate Number: 46550
ISNI: 0000 0004 4657 1968
ROR ID: ror.org/00zznvq98

Alt Yayın | Imprint: Fecr
Yayın No | Publication Number: 1044

Kitap Adı : Arapça ve İngilizce Edilgen Yapıların Karşıtsal Çözümlemesi
Book Title : Contrastive Analysis of Passive Voice in Arabic and English
ISBN : 978-625-5576-99-6
DOI : doi.org/10.70458/fcr.9786255576996

Yazar | Author: Ahmet Erkam Selvi | orcid.org/0000-0002-0081-0666
Kurum | Institution: Gazi Üniversitesi
ROR ID: ror.org/ ror.org/054xkpr46
Editör | Editor: Musa Yıldız | orcid.org/0000-0002-5274-9481

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book - Monograph
Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish
Ebat | Dimensions: 16 x 24 cm
Baskı Sayısı | Edition: 1
Sayfa Sayısı | Pages: 214 (xviii+196)

Yayın Tarihi | Publication Date: Aralık | December 2025
Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye
Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR
Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Konu Kategorisi | Subject Categories

BIC: CFDC - Dilbilim: sözdizimi ve biçimbilim | Linguistics: syntax & morphology
BISAC: LAN009050 - Dil Sanatları & Disiplinleri / Dilbilim / Sözdizimi | Language Arts & Disciplines / Linguistics / Syntax
THEMA: CFDC - Dilbilim: sözdizimi ve biçimbilim | Linguistics: syntax & morphology
LC Classification: P291 - Dilbilim – Sözdizimi | Philology. Linguistics – Syntax
DEWEY: 415 - Dilbilim – Sözdizimi | Linguistics – Grammar (syntax)
WoS Category: Dilbilim | Linguistics
WoS Citation Topics Meso: 6.2 - Uygulamalı Dilbilim | Applied Linguistics
WoS Citation Topics Micro: 6.2.16 - Sözdizimi ve Cümle İşleme | Syntax and Sentence Processing
Scopus Subject Areas: 1203 - Dil ve Dilbilim | Language and Linguistics

Atıf Bilgisi | Cite as: Selvi, Ahmet Erkam. *Arapça ve İngilizce Edilgen Yapıların Karşıtsal Çözümlemesi*. Ankara: FCR Yayın Ltd.-Fecr, 2025.

© All rights reserved | FCR YAYIN LTD.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 06050
Altındağ-Ankara/TÜRKİYE • Tel: +90 (312) 310 08 60
www.fcr.com.tr • fcr@fcr.com.tr

**ARAPÇA ve İNGİLİZCE
EDİLGEN YAPILARIN
KARŞITSAL ÇÖZÜMLEMESİ**

Dr. A. Erkam SELVİ

Ankara 2025

Yazar Hakkında | About the Author

Dr. A. Erkam SELVİ

1991'de Ankarada dünyaya geldi. İlk ve ortaokul eğitimini 2005 yılında Ankara'da Ahmet Vefik Paşa İlköğretim Okulunda tamamladı. Çankaya Lisesi Yabancı Dil Bölümünden 2010 yılında mezun oldu. 2010 yılında girdiği Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Arap Dili ve Edebiyatı bölümünden 2014 yılında mezun oldu. 2018 yılına kadar çeşitli dış ticaret firmalarında ve tercüme bürolarında çalıştı. 2019 yılında Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslâm Bilimleri Bölümü, Arap Dili ve Belâgatı Yüksek Lisans Programına kaydoldu. 2021 yılında Arapça ve İngilizcedeki Edilgen Yapıların Karşıtsal Çözümlemesi başlıklı yüksek lisans tezini tamamladı. Aynı yıl Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Temel İslâm Bilimleri Ana Bilim Dalı, Arap Dili ve Belâgatı Bilim Dalı Doktora Programına kaydoldu. 2024 yılında Arapça ve İngilizce Birleşik Cümlelerin Karşıtsal Çözümlemesi başlıklı doktora tezini tamamladı. Selvi, 2020-2021 yılları arası Ankara Çağrı Dil Okulunda Arapça YDS Eğitmenliği yapmıştır. 2021 yılında Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, Arap Dili Eğitimi Ana Bilim Dalına Araştırma Görevlisi olarak atandı. Hâlen Doktor Araştırma Görevlisi olarak Gazi Üniversitesi bünyesinde çalışmaktadır. Erkam Selvi iyi derece Arapça ve İngilizce bilmektedir.

Dr. A. Erkam Selvi was born in Ankara in 1991. He completed his primary and secondary education in 2005 at Ahmet Vefik Paşa Primary School in Ankara. He graduated from the Foreign Language Department of Çankaya High School in 2010. In the same year, he enrolled in the Department of Arabic Language and Literature at the Faculty of Languages, History and Geography, Ankara University, and graduated in 2014. Until 2018, he worked in various foreign trade companies and translation offices. In 2019, he enrolled in the Master's Program in Arabic Language and Rhetoric at the Department of Basic Islamic Sciences, Institute of Social Sciences, Ankara University. In 2021, he completed his master's thesis titled A Contrastive Analysis of Passive Structures in Arabic and English. That same year, he began his doctoral studies in the Arabic Language and Rhetoric Program at the Department of Basic Islamic Sciences, Graduate Education Institute, Ankara Hacı Bayram Veli University. In 2024, he completed his doctoral dissertation titled A Contrastive Analysis of Compound Sentences in Arabic and English. Between 2020 and 2021, Selvi worked as an Arabic YDS (Foreign Language Exam) instructor at Ankara Çağrı Language School. In 2021, he was appointed as a Research Assistant to the Department of Arabic Language Education, Faculty of Education, Gazi University. He currently serves as a Doctor Research Assistant at Gazi University. Erkam Selvi is proficient in Arabic and English.

Kitap Hakkında

Arapça ve İngilizce Edilgen Yapıların Karşıtsal Çözümlemesi

Bu çalışmada dilbilimin bir kolu olan karşıtsal çözümle metoduyla Arapça ve İngilizcedeki edilgen yapı formlarını incelemeye çalıştık. Dilbilim kavramının anlatılmasıyla giriş yaptığımız çalışmamızın birinci bölümünde Arap dilindeki edilgen yapıları, ikinci bölümde İngiliz Dilindeki edilgen yapıları inceledik. Üçüncü bölümde ise söz konusu iki dilin edilgen yapıları arasındaki benzerlik ve farklılıklarını ortaya koyduk. Böylece farklı uyruklu öğrenciler tarafından öğrenilmek istenen hedef dildeki edilgen çatıdaki karşılaşılması muhtemel zorlukları tespit etmeye çalıştık. Bu zorlukları aşabilmek için birkaç çözüm önerisi sunarak hedef dil öğrenimi ve kazanımı esnasında yapılan tercümelemlerin ve eğitimlemlerin daha işlevsel, anlaşılabilir ve faydalı olacağı neticesine ulaştık.

Arapça edilgen yapıların açıklanmasında temel olarak Mustafa el-Galâyînî, *Câmiu'd-Durûsi'l-Arabîyye* ve Soner Gündüzöz, Ömer Acar, Tahirhan Aydın ve Hacı Yılmaz'ın kaleme aldığı *İlahiyat Fakülteleri İçin Arapçaya Giriş 1-2*; İngilizce edilgen yapılarla ilgili Randolph Quirk, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech ve Jan Svartvik'in telif ettiği *A Comprehensive Grammar of the English Language* ve John Eastwood'un kaleme aldığı *Oxford Guide to English Grammar* adlı kitaplardan yararlandık. Arapça ve İngilizcedeki edilgen çatıların örnek cümlelemlerini olabildiğince dilbilim kitapları, ders kitapları, tefsir kitapları, belâğat kitapları, edebiyat kitapları, bilim kitapları, gastronomi kitapları, gazeteler, dergiler, sosyal medya kaynakları, romanlar, hikâyeler, internet site haberleri, atlaslar, ansiklopediler, sözlükler, dil sınavları, ürün tanıtım paketleri ve katalogları, fıkralar, deyimler, atasözleri, hadisler, resmi evraklar, görsel ve işitsel tabanlı belgeseller, filimler, şarkılar, elektronik oyunlar ve klasik eserler gibi çeşitli kaynaklar üzerinden vermeye çalıştık. Kısacası yaşayan dil nerdeyse oradan örnek cümlelemler toparlamaya gayret ettik. Bunların yanı sıra Kur'an-ı Kerim'in hem kendisinden hem İngilizce tercümesinden alınan cümlelemlerle çalışmamızda edilgen yapıların örneklendirilmesini yaptık. Bu çalışmanın sonucunda farklı dil ailelerine mensup her iki dildeki edilgen çatıların, kimi durumlarda benzer şekilde kullanıldıkları kimi durumlarda ise tamamen farklı kullanıldıkları neticesine ulaştık.

Çalışmamızın, hedef dil kazanımına, eğitimine ve tercümesine olumlu yönde fayda sağlayacağını ve özellikle söz konusu her iki dilden birine vakıf olan bireyin ya da öğrencinin hedef dili daha kolay öğrenmesine yardımcı olmasını umut ederiz.

Anahtar Kelimeler: Arapça; İngilizce; Edilgen Yapı; Edilgen Çatı; Mechûl Yapı; Cümle Çatısı; Cümle Yapısı; Etken Çatı; Etken Fiil; Edilgen Fiil

About the Book

Contrastive Analysis of Passive Voice in Arabic and English

In this study, we tried to examine the passive voices in Arabic and English with the contrastive analysis method, which is a branch of linguistics. In the first part of our study, which we have introduced with the concept of linguistics, we examined the passive voices in the Arabic language and in the second part we also examined the passive voices in the English language. In the third part, we revealed the similarities and differences between the passive voices of these two languages. Thus, we tried to identify possible difficulties within the passive voice in the target language, which is desired to be learned by students of different nationalities. In order to overcome these difficulties, we offered several solutions. We concluded that the translations and trainings that were carried out through the target language learning and acquisition would be more functional, understandable and useful.

When clarifying Arabic passive voices, we used *Câmiu'd-Durûsi'l-Arabiyye*, written by Mustafa al-Galâyînî and *İlahiyat Fakülteleri İçin Arapçaya Giriş 1-2*, written by Soner Gündüzöz, Ömer Acar, Tahirhan Aydın and Hacı Yılmaz. As regards to English passive voices, we used the books titled *A Comprehensive Grammar of the English Language*, written by Randolph Quirk, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech and Jan Svartvik, and *Oxford Guide to English Grammar*, written by John Eastwood. Examples of passive voices in Arabic and English were quoted from various linguistics books, textbooks, commentary books, rhetoric books, literature books, science books, cookbooks, newspapers, magazines, social media resources, novels, stories, website news, atlases, encyclopaediae, dictionaries, language exams, product promotion packages and catalogs, anecdotes, idioms, proverbs, hadiths, official documents, audiovisual-based documentaries, movies, songs, video games and classical studies. In short, we tried to collect sample sentences from the language which is used in every sphere of life. In addition to this, we have exemplified the passive voices in our study with sentences taken from both in Arabic and English translation of the Holy Quran. As a result of this study, we have reached the conclusion that passive phrases in both languages belonging to different language families are used similarly in some cases and completely different in other ones.

We hope that our study will benefit the acquisition, education and translation of the target language and help the individual or student, who has a language ability in both languages, to learn the target language more easily.

Keywords: Arabic; English; Passive Voice; Passive Structure; Sentence Structure; Active Voice; Active Verb; Passive Verb

İÇİNDEKİLER

TABLolar LİSTESİ	x
ŞEMALAR LİSTESİ	xii
KISALTMALAR	xiii
ÖNSÖZ	xv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM ARAPÇA EDİLGEN YAPI

1.1. ARAPÇADA EDİLGEN YAPI KAVRAMI	5
1.2. ARAPÇA EDİLGEN YAPI TÜRLERİ	13
1.2.1. Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı	15
1.2.1.1. Mâzî Sahîh Fiiller	15
1.2.1.1.1. Mâzî Sâlim Fiiller	16
1.2.1.1.2. Mâzî Mudâ'af Fiiller	18
1.2.1.1.3. Mâzî Mehmûz Fiiller	19
1.2.1.2. Mâzî Mu'tel Fiiller	21
1.2.1.2.1. Mâzî Misâl Fiiller	21
1.2.1.2.2. Mâzî Ecvef Fiiller	23
1.2.1.2.3. Mâzî Nâkıs Fiiller	24
1.2.1.2.4. Mâzî Lefif Fiiller	26
1.2.2. Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı	27
1.2.2.1. Muzâri Sahîh Fiiller	29
1.2.2.1.1. Muzâri Sâlim Fiiller	29
1.2.2.1.2. Muzâri Mudâ'af Fiiller	31
1.2.2.1.3. Muzâri Mehmûz Fiiller	32
1.2.2.2. Muzâri Mu'tel Fiiller	35
1.2.2.2.1. Muzâri Misâl Fiiller	35
1.2.2.2.2. Muzâri Ecvef Fiiller	36
1.2.2.2.3. Muzâri Nâkıs Fiiller	38
1.2.2.2.4. Muzâri Lefif Fiiller	39
1.2.3. Sülâsî Mücerred Gelecek Zaman Edilgen Yapı	41

1.2.4. Sülâsî Mezîd Geçmiş Zaman Edilgen Yapı	45
1.2.5. Sülâsî Mezîd Geniş Zaman Edilgen Yapı	51
1.2.6. Sülâsî Mezîd Gelecek Zaman Edilgen Yapı	56
1.2.7. Rubâî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı	59
1.2.8. Rubâî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı	61
1.2.9. Rubâî Mücerred Gelecek Zaman Edilgen Yapı	62
1.2.10. Edilgen Yapı Bildiren Kalıplar	63
1.2.10.1. Sülâsî Mezîd Geçmiş Zaman İki Harf Eklenen Fiiller	63
1.2.10.2. Sülâsî Mezîd Geniş Zaman İki Harf Eklenen Fiiller	69
1.2.10.3. Sülâsî Mezîd Gelecek Zaman İki Harf Eklenen Fiiller	73
1.2.10.4. Rubâî Mezîd Geçmiş Zaman Filler	75
1.2.10.5. Rubâî Mezîd Geniş Zaman Fiiller	77
1.2.10. 6. Rubâî Mezîd Gelecek Zaman Fiiller	80
1.2.10.7. İsmi Mef'ûl Kalıbıyla Edilgen Yapı	81
1.2.11. “Temme” ve “Cerâ” Fiilleri İle Edilgen Yapı	85
1.2.11.1. “Temme” Fiili İle Cümle Örnekleri	89
1.2.11.2. “Cerâ” Fiili İle Cümle Örnekleri	91

İKİNCİ BÖLÜM

İNGİLİZCE EDİLGEN YAPI

2.1. İNGİLİZCEDE EDİLGEN YAPI KAVRAMI	95
2.2. EDİLGEN YAPI TÜRLERİ	98
2.2.1. Geniş Zaman Edilgen Yapı (Present Simple Passive)	99
2.2.2. Şimdiki Zaman Edilgen Yapı (Present Progressive Passive)	103
2.2.3. Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Past Simple Passive)	105
2.2.4. Sürekli Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Past Progressive Passive)	108
2.2.5. Yakın Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Present Perfect Passive)	110
2.2.6. Uzak Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Past Perfect Passive)	113
2.2.7. Gelecek Zaman Edilgen Yapı (Future Simple Passive)	115
2.2.8. Yakın Gelecek Zaman Edilgen Yapı (Future Perfect Passive)	117
2.2.9. Kip’li Edilgen Yapı (Modality Passive)	119
2.2.9.1. Geniş Zaman Kip’li Edilgen Yapı	119
2.2.9.2. Geçmiş Zaman Kip’li Edilgen Yapı	121
2.2.10. “Get” Fiili Kullanılarak Yapılan Edilgen Yapı (Passive Voice With Get)	123

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAPÇA ve İNGİLİZCE EDİLGEN YAPILARIN
KARŞITSAL ÇÖZÜMLEMESİ

3.1. ARAPÇA ve İNGİLİZCEDE EDİLGEN YAPI KAVRAMI	131
3.2. ARAPÇA ve İNGİLİZCEDE EDİLGEN YAPI ARASINDAKİ BENZERLİK ve FARKLILIKLAR	136
3.2.1. Karşılaştırmalı Özgün Örnek Cümleler	145
3.2.1.1. Geçmiş Zaman	145
3.2.1.2. Geniş Zaman ve Şimdiki Zaman	147
3.2.1.3. Gelecek Zaman	151
3.2.1.4. Sürekli Geçmiş Zaman	154
3.2.1.5. Yakın Geçmiş Zaman	156
3.2.1.6. Uzak Geçmiş Zaman	158
3.2.1.7. Yakın Gelecek Zaman	159
3.2.2. Edilgen Yapı Bildiren Kalıplar	161
3.2.3. Kip’li Edilgen Yapı	164
3.2.4. Ön Ekli Edilgen Yapı	167
3.2.4.1. “Get” Fiili İle Edilgen Yapı	167
3.2.4.2. “Temme” ve “Cerâ” Fiilleri İle Edilgen Yapı	169
3.3. GÜÇLÜK SIRA DÜZENLEMESİNE GÖRE ARAPÇA ve İNGİLİZCEDE EDİLGEN YAPILARIN ÖĞRENİMİNDE KARŞILAŞILMASI MUHTEMEL ZORLUKLAR	173
SONUÇ	179
KAYNAKÇA	183
DİZİN	195

TABLÖLÄR LİSTESİ

Tablo 1: Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Sâlim Fiil Formülasyonu	16
Tablo 2: Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Mudâ'af Fiil Formülasyonu.....	18
Tablo 3: Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Mehmûz Fiil Formülasyonu	19
Tablo 4: Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Misâl Fii Formülasyonu	21
Tablo 5: Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Ecvef Fiil Formülasyonu	23
Tablo 6: Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Nâkıs Fiil Formülasyonu	25
Tablo 7: Sülâsî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Lefif Fiil Formülasyonu	27
Tablo 8: Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Sâlim Fiil Formülasyonu.....	30
Tablo 9: Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Mudâ'af Fiil Formülasyonu	31
Tablo 10: Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Mehmûz Fiil Formülasyonu	33
Tablo 11: Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Misâl Fiil Formülasyonu	35
Tablo 12: Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Ecvef Fiil Formülasyonu	36
Tablo 13: Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Nâkıs Fiil Formülasyonu	38
Tablo 14: Sülâsî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Lefif Fiil Formülasyonu	40
Tablo 15: Sülâsî Mücerred Gelecek Zaman Edilgen Yapı Sahîh Fiil Formülasyonu	42
Tablo 16: Sülâsî Mücerred Gelecek Zaman Edilgen Yapı Mu'tel Fiil Formülasyonu.....	44
Tablo 17: Sülâsî Mezîd Geçmiş Zaman Bir Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu.....	47
Tablo 18: Sülâsî Mezîd Geçmiş Zaman Üç Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu	50
Tablo 19: Sülâsî Mezîd Geniş Zaman Bir Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu.....	52
Tablo 20: Sülâsî Mezîd Geniş Zaman Üç Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu	54
Tablo 21: Sülâsî Mezîd Gelecek Zaman Bir Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu.....	56
Tablo 22: Sülâsî Mezîd Gelecek Zaman Üç Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu	58
Tablo 23: Rubâî Mücerred Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Formülasyonu	60
Tablo 24: Rubâî Mücerred Geniş Zaman Edilgen Yapı Formülasyonu	61
Tablo 25: Rubâî Mücerred Gelecek Zaman Edilgen Yapı Formülasyonu	62
Tablo 26: Sülâsî Mezîd Geçmiş Zaman İki Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu	66
Tablo 27: Sülâsî Mezîd Geniş Zaman İki Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu	69
Tablo 28: Sülâsî Mezîd Gelecek Zaman İki Harf Eklenen Edilgen Yapı Formülasyonu	73
Tablo 29: Rubâî Mezîd Geçmiş Zaman Edilgen Yapı Formülasyonu	76
Tablo 30: Rubâî Mezîd Geniş Zaman Edilgen Yapı Formülasyonu	78
Tablo 31: Rubâî Mezîd Geniş Zaman Edilgen Yapı Formülasyonu	80
Tablo 32: "Temme" ve "Cerâ" Fiilleri İle Edilgen Yapı Formülasyonu.....	88
Tablo 33: Geniş Zaman Edilgen Yapı (Present Simple Passive) Formülasyonu	100

Tablo 34: Şimdiki Zaman Edilgen Yapı (Present Progressive Passive) Formülasyonu.....	103
Tablo 35: Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Past Simple Passive) Formülasyonu.....	106
Tablo 36: Sürekli Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Past Progressive Passive) Formülasyonu	109
Tablo 37: Yakın Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Present Perfect Passive) Formülasyonu...	111
Tablo 38: Uzak Geçmiş Zaman Edilgen Yapı (Past Perfect Passive) Formülasyonu	114
Tablo 39: Gelecek Zaman Edilgen Yapı (Future Simple Passive) Formülasyonu	115
Tablo 40: Yakın Gelecek Zaman Edilgen Yapı (Future Perfect Passive) Formülasyonu ...	117
Tablo 41: Geniş Zaman Kip’li Edilgen Yapı (Modality Passive) Formülasyonu	120
Tablo 42: Geçmiş Zaman Kip’li Edilgen Yapı (Modality Passive) Formülasyonu	121
Tablo 43: “Get” Fiili İle Edilgen Yapı (Modality Passive) Formülasyonu	125
Tablo 44: Arapça Edilgen Yapıların İngilizce Karşılıkları	143

ŞEMALAR LİSTESİ

Şema 1: Edilgen Yapıya Ulaşım.....	7
Şema 2: Arapça Etken-Edilgen Yapı Döngüsü	12
Şema 3: Sahîh ve Mu'tel Fiillerin Ayrımı	14
Şema 4: Fiillerin Mücerred ve Mezîd Ayrımı	14
Şema 5: Rubâî Mücerred Kalıbı	59
Şema 6: Rubâî Mezîd Kalıpları	75
Şema 7: İsm-i Mef'ûl'un Kısımları	81
Şema 8: İngilizce Etken-Edilgen Yapı Döngüsü.....	97
Şema 9: İngilizce Şimdiki Zaman Çizelgesi.....	103
Şema 10: İngilizce Sürekli Geçmiş Zaman Çizelgesi	108
Şema 11: İngilizce Yakın Geçmiş Zaman Çizelgesi	111
Şema 12: İngilizce Uzak Geçmiş Zaman Çizelgesi.....	113
Şema 13: İngilizce “Be” ve “Get” Yardımcı Fiillerinin Ayrımı.....	125
Şema 14: Arapça Fiil ve İsim Şeması.....	132

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı Geçen Eser
akt.	Aktaran
b.y.	Basım Yeri Yok
c.	Cilt
ed.	Editörler
s.	Sayfa
ss.	İlgili makale sayfalar arasında
t.y.	Tarih Yok
v.b.	ve benzeri
v.s.	vesaire
y.y.	Yayıncı Yok

ÖN SÖZ

Anadil ve insan arasında kurulan köprü anne karnında başlamaktadır. Ceninin anne karnındayken başladığı dil öğrenme süreci dünyaya geldikten sonra da devam eder. Anne karnındaki sözsüz iletişim ileride konuşma yetisine dönüşerek sözlü iletişim halini alır. Bu sözlü iletişimle hayat bulan anadil yetisini kullanarak fikirlerimizi, duygularımızı, hislerimizi, geçmişte yaşadığımız bir anıyı, şu an etrafımızda olup biten olayları, eylemleri, durumları ve geleceğe dair planlarımızı ve düşüncelerimizi alıcıya aktarır ve onunla etkileşime geçerek sosyal bir canlı sıfatına bürünürüz.

Doğuştan sahip olduğumuz anadil, sadece içerisinde yaşadığımız toplumun dilini ve kültürünü anlayıp özümsemeye kullanılan bir araç değildir. Anadil kanalıyla başka toplumların dilini öğrenebilir, bu toplumlara ait insanlarla interaktif iletişime geçebilir ve sahip oldukları yaşam tarzlarına, dünyaya olan bakış açılarına, bireyler arasındaki iletişim biçimine, yemek, giyim ve mimari kültürleri başta olmak üzere çeşitli kültürlerine vakıf olabiliriz. Bunlara bağlı olarak günümüzde özel sektör ticareti ve iş piyasası kapsamında birçok firmanın yabancı dil bilmeyi şart koşması veyahut akademik çalışmaların çoğunun yabancı bir dilde yazılması bizim yabancı dil yetisine sahip olmamızı bir keyfiyetten daha da öteye taşıyarak zorunlu hale getirmiştir. Ayrıca anadil dışında yeni bir dil öğrenmenin mâli kaynak sağlamasının yanı sıra beynimizin gelişmesine ve olayları farklı açılardan görebilmemize katkı sağladığı bilinen bir gerçektir. Öyle ki kendimizi yabancı dille tanıtip, düşüncelerimizi bu yabancı dil kanalıyla aktarabilmemiz kendimize olan özgüvenimizi artırmakta ve psikolojimizi dinç tutmaktadır.

Anadilimizden farklı yeni bir dil kazanımı elde ederken büyük oranda hedef dilde bulunan dilbilgisi kurallarını anadilimizde kullandığımız kurallarla bağdaştırmak isteriz. Bilinçaltımızda gerçekleşen bu bağdaştırmada, kazanım sürecinde olduğumuz yabancı dil ile anadilimiz arasında mevcut bulunan benzerlikler bu süreci hızlandırırken farklılıklar ise bu süreci uzatmaktadır. Bu bağdaştırmayı etkili bir biçimde gerçekleştirebilmemiz için anadilimize iyi derece vakıf olmalı ve onu düzgün kullanabilmeliyiz. Dolayısıyla bu çalışmanın yöntemini oluşturan karşıtsal çözümlemenin çerçevesi tamamen bu noktada odaklanmaktadır. Bu çalışma yöntemi kapsamında, her iki dilin dil bilgisi yapılarının karşılaştırılmasında ortaya çıkan benzerlik ve farklılıklardan hareketle yeni dil kazanımı sürecinde karşılaşılmaması muhtemel zorluklar daha işin başındayken tespit edilebilir ve bu zorlukların üstesinden gelinmesi adına birtakım çözüm önerileri sunulabilir. Bu bilgiler

ışığında karşıtısal çözümlene metodunun yabancı dil kazanımın sürecini hızlandırarak gerek eğitim gören gerek eğitim veren nezdinde faydalı olacağını belirtmek yerinde olacaktır.

Bu çalışmada Arapça ve İngilizce edilgen çatı kavramı ve türleri karşıtısal çözümlene metoduyla ele alınmıştır. Arapça ve İngilizcenin, anadil olarak konuşulduğu bölgelerin haricinde ekonomik ve ticari iş olanaklarına ek olarak kültürel nedenlerle bu bölgelerin dışında yaşayan insanlar tarafından geniş çapta öğrenildiği ve öğretildiği bilinmektedir. Hami-Sami dil ailesinin Sami koluna mensup olan Arapça tarih öncesi dönemlerden bu yana aktif olarak kullanılan bir dil olma özelliğini sürdürmektedir. Arapça İslamın anlaşılması ve tebliğ edilmesine fırsat sağlamasıyla Arapların dışında Müslüman olan toplumlarda da çok değerli kabul edilmekte ve Kur'ân dili olması hasebiyle de üstün tutulmaktadır. İslam dininin daha geniş topraklara yayılması sonucu o bölgede yaşayan toplumlar ve bu toplumların dilleri, kültürleri ve yaşam tarzları arasında çok büyük etkileşimler olmuştur. Hiç şüphesiz bu etkileşimde en büyük paya sahip olan Arapçadır. Öte yandan coğrafi keşiflerin başlamasıyla yeryüzünde yedi kıtaya sirayet eden İngilizce Hint-Avrupa dil ailesinin Avrupa kolundan Cermen dillerindedir. Birbirlerinin dillerini bilmeyen farklı toplumlar İngilizce üzerinden anlaşmakta ve iletişim kurmaktadır. İngilizcenin dünyada yaygın bir şekilde konuşulması ve baskın dil olması elbette ki teknolojik gelişimlerin, sömürgecilik girişimlerinin ve toplumların asimile edilme sürecinin bir ürünüdür. Bu denli geniş yayılmanın sonucu olarak uluslararası ilişkiler, diplomasi, pozitif bilimler ve ticari iş piyasası başta olmak üzere farklı disiplinlerde dünyada her toplumun müracaat ettiği ortak bir dil haline gelmiştir.

Kökenleri farklı dil ailelerine dayanan Arapça ve İngilizcenin dil yapıları da farklılık göstermektedir. Bükümlü bir dil olan Arapçada fiil kökünden gelen birçok kelime belirli kalıplara sokularak türetilmektedir ve türetilen ilgili kelimelere yeni ve farklı anlamlar kazandırılır. Örneğin; كَتَبَ - يَكْتُبُ - كِتَابَةٌ - كَاتِبٌ - مَكْتُوبٌ - مَكْتُبٌ - كِتَابٌ (yazdı, yazıyor, yazmak/yazı, yazar, yazılmış, yazıhane, kitap). Diğer taraftan İngilizcede fiiller kalıplara göre çekime tabi tutulmazlar. İngilizce kelime yapısı açısından bağlantılı dil grubundandır. Kelime türetme yolları kök kelimenin başına ve sonuna eklenen morfeimlerle gerçekleştirilir. Örneğin; to think, think, thinking, thinker, thought, thinkable, unthinkable (düşünmek, düşünür, düşünme, düşünen, düşündü/düşünce, düşünülebilir, düşünülemez).

Yazılı, görsel ve işitsel tabanlı anlatım biçimleriyle aktarılan herhangi bir yargıda eylemi gerçekleştiren kişinin ya da maddenin bilinmesi durumunda oluşturulan cümlenin fiil çatılarında etken çatı tercih edilmektedir. Buna mukabil gerçekleşen eylem ya da durumda ilgili özne gerçekte bilinmiyor, bilinse bile çeşitli nedenlerden dolayı söylenmek istenmiyor ya da söylenmesine gerek duyulmadığı için etken çatı tercih edilmiyorsa ve mübalağa yapılmak isteniyorsa sentaktik/sözdizilimsel bakımdan cümlenin fiil çatısı edilgen çatı olarak tercih edilir. Bu yüzden edilgen çatının, kullanılması gerektiği durumlarda yapılan yanlışlık, anlam kaymalarına sebebiyet vereceğinden iyi bir şekilde özümsemesi gerekmektedir. İngilizcede edilgen yapılar sadece zaman dilimlerine göre incelenirken Arapçada zaman dilimlerinin alt başlıklarında ilgili kalıplara göre müstakil birer başlık altında incelenmektedir; ancak zaman dilimlerine bağlı olarak edilgen çatı kavramını dinleyiciye yansıtan başka formüller de mevcuttur.

Her iki dile ait gerek klasik gerek modern gramer kaynaklarında edilgen çatıların konusu bulunmaktadır. Dolayısıyla bu kaynaklardan hareketle bu çalışmanın temelini oluşturan edilgen yapılar temelde zaman dilimlerine ve edilgen yapı bildiren kalıplara göre kategorize edilmiştir. Her iki dilde de var olan edilgen çatıların Arapça ve İngilizce karşılıklarını ifade ederken zaman zaman “mechûl yapı” ve “passive voice” terimlerine başvurulmuştur. Örnek cümleler kapsamında gerekli görülen durumlarda ilgili cümlelere atıf açıklamalar verilmiştir. Konu anlatım bölümlerinde dil kazanım sürecinde olan bireyin kafasını karıştırabilecek noktalar örnek cümlelerle açıklanmış böylece yanlışla süreleyen bu karışıklıklar engellenmeye çalışılmıştır. Ayrıca dijital materyellerden alınan örnek cümlelerin analizleri tarafımızca yapılmış olup bazılarının orijinal metinleri ve tercümeleleri sunulmuştur.

Aynı zamanda “**Arapça ve İngilizcedeki Edilgen Yapıların Karşıtsal Çözümlemesi**” adıyla yüksek lisans tezimin bir kısmı olan bu araştırmayı değerli okuyucuların görüşlerine arz ederken, İslâmî ilimler ve Arapça alanında hizmeti sebkat etmiş önceki ulemâyı rahmetle anıyorum. Bir çalışmanın belli bir seviyeye gelip ortaya çıkmasında araştırmacının yanında birçok kimsenin yardımı ve gayreti vardır. Bu bağlamda Birinci bölümdeki Arapça tercümelerimi ve üçüncü bölümdeki Arapça özgün örnek cümlelerimi kontrol eden Emekli Öğretim Görevlisi Hüseyin AKINCI hocama, ikinci bölümdeki İngilizce tercümelerimi ve üçüncü bölümdeki İngilizce özgün örnek cümlelerimi kontrol eden Birleşmiş Milletler’de proje geliştirme uzmanı ağabeyim Osman Cihan SELVÎ’ye, jüri üyesi Prof. Dr. Soner Gündüzöz hocama, danışmanlığı

sürecinde yaptığım çalışmalar kapsamında bana yardımcı olan ve yoluma ışık tutan Sayın Prof. Dr. Ömer ACAR hocama teşekkür ederim. Ayrıca eserin basım aşamasında tashihini yapan değerli hocam Doç. Dr. Recep KIRCI'ya teşekkürlerimi sunarım. Son olarak jüri başkanlığının yanı sıra bu eserin editörlüğünü yapan, bana Arapçayı sevdiren, özellikle Arapçanın yanında İngilizcenin önemini vurgulayarak bilişsel ufku genişleten Sayın Prof. Dr. Musa YILDIZ hocama ve tabii ki ömür boyu yanımda olup beni vatan ve millet sevgisiyle yetiştiren çok değerli babam İbrahim SELVİ ve annem Melahat SELVİ'ye şükranlarımı sunarım.